

Polonya Sinemasında
OryantalizmOrientalism in
Polish Cinema

Polonya sinemasında yakın zamana kadar Ortadoğu ve Doğu Asya kültürleri göz ardı ediliyordu. Temelini Ortadoğu'dan alan hareketlerle ilgili son gelişmeler bu bakış açısını değiştirdi. Pera Film'in *Polonya Sinemasında Oryantalizm* programı kapsamındaki 3 biyografik film Doğu kavramına taze bir bakış sunuyor. *Papusza* (2013), kaybedilmiş haklar, kaybedilmiş yakınlık ve toplumun ona uyum sağlamayanları yabancılaştırması üzerine bir romantik trajedi, aynı zamanda asıl kaybedenin toplumun kendisi olduğunu ve bu kaybın Avrupa'nın sosyal anatomisi için ne anlama geldiğinin altını da çiziyor. *Papusza* adıyla da bilinen Roman şair Bronislawa Wajs (1908-1987) Polonya'da efsaneleşmiş bir isim. Film, alışlagelmış bir biyografik yapıt olmanın ötesinde bu yetenekli kadının kaderini ve onun etnik geçmişi modern tarih bağlamında ortaya koyuyor. Kullanılan siyah-beyaz fotoğraflar, Romenlerin II. Dünya Savaşı öncesi ve onun hemen sonrasında seyahat ettikleri bölgelere şiirsel ve yalın bir biçimde tanıklık ediyor. Film aynı zamanda değer verdikleri geleneklerin gittikçe silinmesine ve göçebe varoluşlarını terk etmeye zorlandıktan sonra yaşadıkları fiziksel ve ruhani yoksunluğa da değiniyor. Her ne kadar *Papusza*, hayatının farklı evrelerinden çıkan hikayenin odağı olmaya devam etse de, filmin ancak son yarısında parçalar bir araya getirilip bütünlüklü bir resim elde edilebiliyor. Adrian Panek'in *Daas* (2011) adlı filmi, kendini mesh ilan eden Sabbatai Zevi'nin reinkarne olmuş hali ve kutsal kitaplarda İbranilerin atası olarak geçen Yakup olduğunu iddia eden Musevi lider Jakub Frank'in hikayesine odaklanıyor. 18. yüzyılda yaşamış bir mistik olan Frank, yalnızca şöhret kazanmakla kalmamış, dilencilerden kralara insanların kalplerine şüphe tohumlarını yerleştirmişti. *Daas* onun gücüne, fakat aynı zamanda önlenemez yenilgisinin kaynaklarına eğiliyor. Öte yandan, Piotr Trzaskalski tarafından yönetilen *Usta* (2006) (*The Master*) kurgusal ve daha da arketipik bir biyografik film. Andrei Tarkovsky'ye göndermelerde bulunarak Asya'nın ruhaniliğinin ve doğu dinlerinin etkisine dair bir örnek sunuyor. Filmin temposu yavaş, karakterler derinlikli ve mükemmel bir sinematografiye sahip. *Janusz Wróblewski'nin Eleştirisi*

Polish cinema until recently generally ignored Middle Eastern and East Asian cultures on the screen. Recent events related to the Middle-Eastern movements have changed this perspective. As part of Pera Film's *Orientalism in Polish Cinema* program, three different biographical films present a fresh look into the notion of the East. *Papusza* (2013) is a romantic tragedy of lost rights, lost affection, and alienation of non-conformists by society, whilst at the same time underlining that the real loser remains the community itself, and the significance of this loss to the European social anatomy. Roman poet Bronislawa Wajs (1908-1987), known as *Papusza*, is a Polish legend. Rather than a classical biographical piece, the film exposes the destiny of this talented woman, and her ethnic background in the context of modern history. The black-and-white photography conjures up a poetic and, in places, raw testimony of the regions travelled by the Romanies before the Second World War and immediately after it. The film also treats the decline of their valued traditions, and the physical and moral deprivation they suffered after being forced to abandon their nomadic existence. Although *Papusza* at various stages of her life remains the focus of the story, it is not until the latter half of the film that fragments are pieced together to form a wholesome picture. Adrian Panek's *Daas* (2011) is a biography of Jakub Frank, a Jewish religious leader who claimed to be the reincarnation of the self-proclaimed messiah Sabbatai Zevi and also of the biblical patriarch Jacob. An 18th century mystic, who not only became famous, but also propagated the seeds of doubt in people, from beggars to kings. *Daas* is a tale of his power, but also of the origins of an unavoidable defeat. *The Master* (2006), on the other hand, directed by Piotr Trzaskalski is a fictional, even more archetypal biographical film. The film exemplifies influence by Asian spirituality and Eastern religions with reference to Andrei Tarkovsky. The tempo is slow, characters are well developed, and the cinematography is excellent.

Commentary by Janusz Wróblewski

PAPUSZA

Yönetmen / Director: Joanna Kos, Krzysztof Krauze
Oyuncular / Cast: Jowita Miodlikowska,
Joanna Niemirska, Antoni Pawlicki
Polonya / Poland: 131', 2013, siyah-beyaz / black and white
Lehçe; Türkçe altyazıyla / Polish with Turkish subtitles

Bu drama ilk Romen - Çingene - şair Bronislawa "Papusza" Wajs'in gerçek hayat hikayesini temel alıyor. Bronislawa "Papusza" Wajs, kendi özgün sesinin farkında bir kadındı. Yalnızca kendi hayatının değil, 20. yüzyılın ilk yarısı boyunca Romen topluluğunun hayatının da farkındaydı. *Papusza*, Polonyalı şair Jerzy Ficowski ile tanıştığında, Ficowski şiirlerini kağıda geçirmesi için onu cesaretlendirir ve onları Lehçeye çevirttirerek yayılmasını sağlar. Bunda *Papusza*'nın lirik şiirinin büyüüne kapılan Polonyalı şair Julian Tuwim'in çabalarının da rolü vardır. *Papusza*'nın edebi çalışmaları Polonya kültürünü kalıcı bir biçimde zenginleştiren Romen topluluğunun gerçek anlamda temsil ediyor ve "Çingene ruhu"na dair bir kavrayış sunuyor.

This film is based on the true story of the first Roma – gypsy – poet, Bronisława "Papusza" Wajs, a woman aware of her proprietary voice, not only of her life but the life of the Roma community during the first half of the 20th century. When Papusza meets Polish poet Jerzy Ficowski, he encourages her to write down her poems and eventually has them translated into Polish and published in the public circuit – thanks in part to the efforts of Polish poet Julian Tuwim who was enchanted by Papusza's lyrical prose. The literary output of Papusza presented a true sense of the Roma community that permanently enriched the Polish culture and gave insight into the "gypsy soul".

USTA THE MASTER

Yönetmen / Director: Piotr Trzaskalski
Oyuncular / Cast: Konstantin Lavronenko,
Jacek Braciak, Monika Buchowicz
Polonya / Poland, 117', 2005, renkli / color
Lehçe; Türkçe altyazıyla / Polish with Turkish subtitles

45 yaşındaki Rus bir adam bir sirkle birlikte Polonya'da gezmektedir. Bir akşam, hayvanları kafeslerinden salar ve kaplanların, develerin ve fillerin uyku halindeki kasabının pazar meydanında yürüyüşünü keyifle izler. Sonraki gün işini kaybeder. Kendi başına seyahat etmeye başlar, Angela ve Çocukla karşılaşır. Birlikte sokaklarda gösteri yapmaya başlarlar. Usta bıçak fırlatmakta, Angela ona yardım etmekte, çocuk ise akordeon çalmaktadır. Usta yeteneğinin takdir edileceğini düşündüğü Paris'e gitmek istemektedir.

A 45-year-old Russian man travels through Poland with a circus. One night, he lets the animals out of their cages and watches in delight as the tigers, camels, and elephants walk through the market square of the sleepy town. The next day, he loses his job. He begins traveling on his own and meets Angela and the Kid. They start to perform on the streets together. The Master throws knives, Angela assists him and the kid plays the accordion. The Master wants to get to Paris, where he thinks his artistry will be appreciated.

DAAS

Yönetmen / Director: Adrian Panek
Oyuncular / Cast: Andrzej Chyra,
Mariusz Bonaszewski, Olgierd Lukaszewicz
Polonya / Poland; 102', 2011, renkli / color
Lehçe; Türkçe altyazıyla / Polish with Turkish subtitles

Görsel açıdan çarpıcı bu dönem dramı 18. yüzyılda yaşamış Polonyalı bir mistik olan ve kendisinin mesih olduğuna inanan Polonyalı mistik Jacob Frank'ın hayatını konu almaktadır. Frank'ın benzersiz inancı Hıristiyanlık ve Museviliğin çeşitli unsurlarını bir araya getiriyordu, Frank ise insanları iyileştirip onlara ölümsüzlük bahşedebildiğini iddia ediyordu. Yahudi otoritelerinin Frank'ı kafir ilan etmesinden sonra, uzun yıllar hapisanede kalmış, daha sonra ise Viyana'da yaşamak için Polonya'yı terk etmişti. Frank'ın hayatına ve yaşadığı döneme dair enrika ve komployla dolu bu inceleme, Frank'ın eski müridi Golinski ve Viyana sarayı müfettişi Klein'in gözünden anlatılıyor. Golinski Viyana'da Frank hakkındaki soruşturmanın başlamasına ön ayak olduğunda, Klein temel bir noktayı gözden kaçırmaktadır – Frank ve kızı Avusturya İmparatoru II. Joseph ile sıkı bir ilişki içerisinde. Her iki adam da, dikkatlerini "Frankçiler" dışında başka yönere odaklamak durumunda kalır. Güç ve yozlaşma üzerine yapılmış bu pürüzsüz ve sade eser, yazar/yönetmen Adrian Panek'in başarı kazanan, ilk uzun metrajlı filmi.

This visually stunning period drama explores the life of Jacob Frank, the 18th-century Polish mystic who believed that he was the Messiah. Frank's unique faith combined aspects of Christianity and Judaism, and he claimed he could heal people and bestow immortality. After Jewish authorities proclaimed Frank a heretic, he spent many years in prison and later left Poland to live in Vienna. This examination of his life and times, revealed through the perspectives of former disciple Golinski and Viennese court investigator Klein, is marked by intrigue and conspiracy. When Golinski initiates an inquiry about Frank in Vienna, Klein doesn't understand a key point—that Frank and his daughter are already deeply involved with Austria's Kaiser Joseph II. Both men will have to focus their attention on other matters than "Frankists." This polished and visually austere treatise on power and corruption is the auspicious feature debut of writer/director Adrian Panek.

5-26 ARALIK / DECEMBER 2014

GÖSTERİM PROGRAMI SCREENING SCHEDULE

5 ARALIK DECEMBER
CUMA FRIDAY

19:00 Daas

6 ARALIK DECEMBER
CUMARTESİ SATURDAY

19:00 Papusza

12 ARALIK DECEMBER
CUMA FRIDAY

19:00 Usta
The Master

17 ARALIK DECEMBER
ÇARŞAMBA WEDNESDAY

19:00 Daas

21 ARALIK DECEMBER
PAZAR SUNDAY

14:00 Usta
The Master

26 ARALIK DECEMBER
CUMA FRIDAY

19:00 Papusza

twitter/PeraFilm

facebook.com/PeraFilm

#SinemadaOryantalizm

#OrientalismInCinema

Etkinlik Polonya-Türkiye diplomatik ve kültürel ilişkilerin 600. yıldönümü kutlamalarını içeren 2014 kültür programı kapsamında düzenlenmektedir. This event is organized as part of the 2014 cultural program, celebrating the 600th anniversary of Polish-Turkish diplomatic relations. turkiye.culture.pl

Pera Müzesi Dostları, Pera Film programlarına ücretsiz katılıyor! Screenings are free of admissions for Friends of Pera Museum

SUNA VE İNAN
KIRI AÇ VAKFI

Ministry of
Culture
and National
Heritage of
the Republic
of Poland.

CULTURE
REPUBLIC

600
Eski Dostlar, Yeni Liderler:
600 yıllık Türkiye - Polonya
Diplomatik İlişkileri

BEYAZPERDE

işbirliğiyle / in collaboration with

www.peramuzesi.org.tr